

To verdener

To verdener

J.P. Jacobsen, 1879, 3,25 ns.

Salzach er ingen munter flod, og der ligger en lille landsby på dens østre bred, der er meget trist, meget fattig og sælsomt stille.

5 Som en elendig flok af vantrevne tiggere, der er bleven standsede af vandet og ingenting har haft at give i færgeløn, står husene nede på den yderste bræmme af bredden, med deres værkbrudne skuldre trykket mod hinanden, og stager¹ håbløst med deres trøskede krykkestolper i den grålige strøm, medens deres sorte, glansløse ruder fra baggrunden af svalegangene stirrer frem under det udstående spåntagsbryn, stirrer med et skulende udtryk af hadefuldkummer efter
10 de lykkeligere huse derovre, der enkeltvis og to og to og hist og her i hyggelige klynger spreder sig over den grønne slette langt bort ind mod det gyldentdisede fjerne. Men om de fattige huse står der ingen glans, kun rugende mørke og ftavshed, tynget af lyd fra floden, der trevent, men dog aldrig standsende siver forbi, mumlende hen for sig på sin vej så livstræt, så underligt åndsfraværende. (...) Solen var ved at gå ned; cikadernes klingre glassummen begyndte at
15 opfylde luften på den anden side og bares nu og da over af pludselige matte vindpust, der kom og døde hen i flodbrynets vækst af tynde vidjer. Oppe på floden kom der en båd.

En svag, udtæret kvindeskikkelse stod i et af de yderste huse, bøjet frem over svalegangens brystning, og så efter den. Hun skyggede med den næsten gennemsigtige hånd for øjnene; thi deroppe hvor båden var, lå solens skær gyldent og blinkende skarpt over vandene, og det så ud,
20 som sejled' den på et spejl af guld.

Gennem det klare halvmørke lyste kvindens voksblege ansigt frem, som havde det lys i sig selv; tydeligt og skarpt var det at se som de skumkamme, der selv i mørke nætter hvidner havets bølger. Ængsteligt spejdede hendes håbløse øjne, et sælsomt svagsindet smil lå der om den trætte mund, men de lodrette rynker på hendes runde, fremspringende pande bredte dog som en
25 skygge af fortvivlelsens bestemthed over det hele ansigt.

Det begyndte at ringe i landsbyens lille kirke. Hun vendte sig bort fra solskæret, og rokkede frem og tilbage med hovedet som for at undgå klokkeklangen, idet hun mumlede næsten som svar på den vedholdende ringen: „Jeg kan ikke vente, jeg kan ikke vente.“ Men lyden blev ved. Som i pine gik hun frem og tilbage på svalen²; fortvivlelsens skygge var bleven endnu dybere,

Fra *Forfattere*, LITTERATURPORTALEN, Gyldendal

30 og hun trak vejret tungt som en, gråden trykker, og som dog ikke kan græde.

I lange, lange år havde hun lidt af en smertefuld sygdom, der aldrig lod hende ro, hvad enten hun lå eller gik. Hun havde søgt den ene kloge kone efter den anden, havde slæbt sig fra een hellig kilde til en anden, men uden nytte. Sidst havde hun været på septembertoget til St. Bartholemä³, og her havde en gammel enøjet mand givet hende det råd at binde en kost af edelweiss og vissen rude, af majsens brandknuder og kirkegårdsbregner, en lok af sit hår og en splint af en ligkiste; den skulle hun så kaste efter et ungt fruentimmer, der var sundt og friskt og som kom gennem rindende vand, så ville sygdommen forlade hende og gå over på den anden.

Og nu havde hun kosten skjult på sit bryst, og oppe på floden kom der en båd, den første, siden hun havde fået tryllevånden bunden. Hun var atter trådt hen til svalens brystning⁴. Båden 40 var så nær, at hun kunne se, der var en fem, seks passagerer ombord. Fremmede så det ud til. I stavnen stod bådføreren med en pligtstage, ved roret sad en dame og styrede, og en mand var hos hende og passede på, hun styrede efter bådførerenes vink; de andre sad midt i båden.

Den syge bøjede sig langt frem; hvert træk i hendes ansigt var spændt og spejdende, og hånden havde hun i barmen. Hendes tindinger bankede, åndedrættet var næsten standset, og med 45 udspilede næsebor, med rødmende kinder og vidtopspærrede, stive øjne ventede hun på bådens komme.

Allerede kunne de rejsendes stemmer høres, snart tydeligt, snart kun som en dæmpet mumlen.

„Lykke,“ sagde den ene af dem, „er en absolut hedensk forestilling.

50 De kan ikke finde ordet et eneste sted i Det nye testamente.“

„Salighed?“ indvendte en anden spørgende.

„Nej hør,“ blev der nu sagt, „ganske vist er idealet for en samtale at komme bort fra det, man taler om, men det synes jeg, vi nu passende kunne gøre ved at vende tilbage til det, vi begyndte med.“

55 „Nå ja da, grækerne ...“

„Først fønikerne⁵?“

„Ingenting; men hvorfor skal fønikerne altid forbigås!“ Båden var nu lige under huset, og ligesom den var der, var der en om bord, der tændte sin cigaret. Lyset faldt i et par korte blus på damen ved roret, og i det rødlige skær sås et ungdommelig frisk pigeansigt med et lykkeligt smil 60 på de halvtåbne læber og et drømmende udtryk i de klare øjne, der så op mod den mørke himmel. Skæret sluktes, der hørtes et lille plask, som om der blev kastet noget ned i vandet, og båden drev forbi.

(...)

Det var omtrent et år efter. Solen gik ned mellem banker af svære, tungtglødende skyer, der 65 kastede et blodrødt skin over flodens blakkede vand; en frisk vind strøg ned over sletten, der var

Fra *Forfattere*, LITTERATURPORTALEN, Gyldendal

ingen cikader, kun flodens boblen og suset fra de mimrende sivbræmmer. I det fjerne sås en båd komme ned med strømmen. Kvinden fra svalegangen var nede ved bredden. – Dengang hun havde kastet sin heksekost efter den unge pige, var hun falden besvimet om på svalen, og den stærke sindsbevægelse, måske også en ny fattiglæge, der var kommen der på egnen, havde
70 bevirket en forandring i hendes sygdom, og efter en hård mellemtid var hun begyndt at komme sig og var et par måneder efter fuldstændig rask. I begyndelsen var hun som beruset af denne følelse af sundhed, men det varede ikke længe, så blev hun nedslået og bekymret, urolig, fortvivlet, thi overalt blev hun forfulgt af billedet af den unge pige i båden. Først kom det til hende, som hun havde set det, ungt og blomstrende, det knælede ned ved hendes fødder og så
75 bedende op på hende; så senere blev det usynligt, men hun vidste dog, hvor det var og at det var der, thi hun hørte det ligge og jamre sig ganske stille, om dagen i hendes seng, om natten i en krog af hendes værelse. Nu sidst var det blevet tavst og synligt igen, det sad foran hende blegt og udtæret og stirrede på hende med unaturlig store, underlige øjne. –

I aften var hun nede ved flodbredden; hun havde en spån i hånden og gik og drog kors på
80 kors i det bløde dynd; en gang imellem rejste hun sig i vejret og lyttede, og så tegnede hun videre.

Da begyndte det at ringe.

Hun gjorde korset omhyggelig færdigt, lagde spånen fra sig, knælede ned og bad. Så gik hun ud i floden til midt på livet, foldede sine hænder, og puttede sig ned i det gråsorte vand. Og
85 det tog hende, trak hende ned i dybet, og sivede som altid tungt og trist afsted, forbi landsbyen, forbi markerne – bort.

Båden var nu kommen ganske nær; den havde de unge folk om bord, der hin gang hjalp hinanden at styre og som nu var på deres bryllupsrejse.

Han sad ved roret, hun stod oprejst midt i båden, draperet⁶ med et stort gråt sjal og med en
90 rød lille hætte over hovedet, ... stod og støttede sig mod den korte, sejlløse mast og nynnede.

Så drev de lige under huset. Hun nikkede fornøjet til styrmanden, så op mod himlen og gav sig til at synge, sang, lænet mod masten og med blikket vendt mod de drivende skyer:

I grave brede
er tryk min rede,
95 er fast du bygget, min lykkes borg,
og værne de volde for harm og sorg?
Hvad ser jeg da ude fra højenloftsbro⁷
skumre, hvor solrøde skyer de bo?
Jeg kender de skygger ...
100 derude der bygger,

Fra *Forfattere*, LITTERATURPORTALEN, Gyldendal

derude der vanker
landflygtige tanker
fra min vemodstid.
I skygger, kom, kom ind og gæst
105 min borg og sid mit hjerte næst
og drik af gyldenblank pokal
i lykkens rige strålesal
en skål for lykken, før den kom,
en skål for håbets fattigdom,
110 en drømmeskål!

Fra *Forfattere*, LITTERATURPORTALEN, Gyldendal

Print og kopiering af dette materiale er tilladt, forudsat at det sker i overensstemmelse med skolens aftale med Copydan
Tekst & Node.

Denne pdf er udskrevet af Mads Nielsen, Aalborghus Gymnasium, 13-08-2023.

¹ **stager:** går med vakkende, usikre trin

² **svalen:** kvist

³ **St. Bartholemä:** valfartskirke i Bayern

⁴ **brystning:** lav mur fungerende som rækværk

⁵ **fønikerne:** oldtidsfolk, der holdt til omkring Middelhavet

⁶ **draperet:** iklædt

⁷ **højenloftsbro:** svalegang på 1. sal

Fra *Forfattere*, LITTERATURPORTALEN, Gyldendal

Print og kopiering af dette materiale er tilladt, forudsat at det sker i overensstemmelse med skolens aftale med Copydan
Tekst & Node.

Denne pdf er udskrevet af Mads Nielsen, Aalborghus Gymnasium, 13-08-2023.